

mammadaba

Dzīvo Latvijas valsts mežos

Zaļi baltā ziema

"Latvijas valsts meži" un mammadaba gaida tevi ciemos!

SPRIEDZES FILMA

SAPŅU ĶĒRĀJS

VIŅŠ NOTVER TO,
PAR KO MĒS BAIDĀMIES DOMĀT

PRODUCENTS: LATVIJAS VALSTS MEŽI REŽISORS: MAMMADABA GALVENAJĀ LOMĀ: BRIEDIS LĪKRAGS
LOMĀS: VISI BRIEŽI SKAŅU INŽENIERIS: NAKTS ŠALTIS GAISMU OPERATORS: PILNMĒNESS TĒRPU MĀKSLINIECĒ: MAMMADABA

KATRU DIENU BEZ MAKSAS LATVIJAS VALSTS MEŽOS

WWW.MAMMADABA.LV

*.. katram gadam ir savs sliekšnis balts,
Aiz kura atstāt bēdu.*

(Pēteris Jurciņš)

Esam sagaidījuši Ziemassvētkus! Dienas atkal kļūs garākas, saulītes būs vairāk, un palēnām sākam tuvoties pavasarim. Tāda jau ir Saulgriežu laika sūtība – gads pagriežas uz pavasara, uz Saules pusi. Kopš seniem laikiem cilvēki to ir svinējuši, un būtībā ir vienalga, kā to dara – klusi un apcerīgi kristīgās ticības garā vai skaļi, jautri ar dziesmām, dejām, rotaļām, blūža vilkšanu un masku gājieniem, kā to izsenis darījuši mūsu pagāniskie senči. Bet vēl labāk, ja ģimenē izveidojušās savas svētku svinēšanas tradīcijas.

Kad debesīs sāk malt sniega dzirnavas, kad zeme beidzot tikusi pie kārotās baltās un pūkainās seģenes, laiks domāt par ziemas prieku baudīšanu. Tā tikai šķiet, ka zeme, siltajā pūku segā tīnusi, gatavojas uz saldu snaudu līdz pašam pavasarim. Nekā nebija! Arī ziemā ir ko redzēt, ir ko darīt. Ja gribas skatīt visu zaļās krāsas spektru vienuviet, laiks doties uz Kalsnavas arborētumu un apbrīnot neparastus skujkokus. Vai arī – slēpes pie kājām un uz Vietalvu prom, un lai tad vējš pamēģina noķert! Bet varbūt šoreiz jādodas uz Tērvetes dabas parku, lai kopā ar Rūķiem piedalītos radošajās darbnīcās?

Atstāsim pelēkās dienas vecajam gadam, lai, pārkāpjot jaunā gada balto sliekšni, bēdas, skumjas un neveiksmes paliek pagātnē. Ļausimies ziemas valdzinājumam!

Zaļā ziema Kalsnavā

2. lpp.

Ziema, ziema, sūti sniegu

8. lpp.

Rūķu radošās darbnīcas

12. lpp.

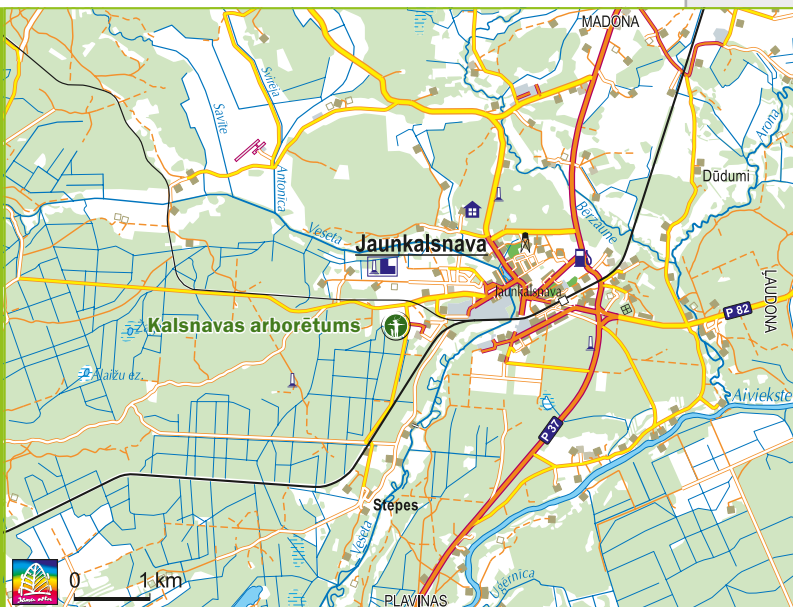
Zaļā ziema Kalsnavā

Kalsnavas arborētums

Jaunkalsnava
Kalsnavas pagasts
Madonas novads

Rīga – 140 km
Madona – 28 km
Pļaviņas – 22 km

Ziemzaļie Kalsnavas arborētuma svārkī

Kad citur Latvijā skarbie rudens vēju virpuļi jau aiznesuši košo lapu koku rotu, Kalsnavas arborētumā joprojām ir daudz krāšņuma. Pakāpjoties 25 metrus augstajā skatu tornī, apvārsnis kļūst plašāks, un nu ir pārredzama visa trīsdesmit septiņos gados uzkrātā un izlolotā koku un krūmu kolekcija – Kalsnavas arborētums. Ļausim šoreiz kailajiem lapu kociem atpūsties un klusi sapņot par jaunu pavasari un mēģināsim saskatīt košumu skuju koku dažādībā, kas veido apmēram sesto daļu no visa arborētuma vairāk nekā trīs tūkstošus plašā koku un krūmu taksonu (dažādību) skaita.

Latvija ir dabiskais izplatības areāls četrām skuju koku sugām: parastajai eglei, parastajai priedei, parastajam kadiķim un parastajai īvei.

Egles – ziedošās, asās un sudrabainās

Arborētumā visplašāk pārstāvētā skuju koku suga ir parastā egle (*Picea abies*). Vairāk nekā simts dažādību! Dažādi auguma lielumi, krāsu toņi un daudzveidīgu formu vainagi: ciņņveida, lodes, šauri vai plati konisks, ligzdveida, spilvenveida, nokareni. Vienas no zemākajām parastās egles šķirnes `Hiiumaa` un `Formanek` nepilnu 40 gadu mūžā ir sasniegušas vien 30 centimetru augumu. Konisks blīva skujojuma vainags 3–4 metru augstumā veidojas šķirnēm `Ohlendorffii` un `Dundanga`. Graciozs, šauri konisks vainags 10–15 metru augstumā izaugs šķirnei `Cupressina`. Šīs šķirnes nereti izvēlas Ziemassvētku eglītei.

Šķirnes `Aurea` dzinumi pavasarī plaukstot ir dzeltenīgi, bet šķirne `Roseospica` apmēram divas nedēļas izbrīna ar tikko plaukušo skuju rozā toni. 3–4 metrus augstā `Acrocona` tautā iesaukta par ziedošo egli, jo maija vidū tā ir neticami koša, bet šķirnei `Virgata` (čūsku eglei) zari ir skraji izlocīti.

Piemēnētas tikai dažas savdabīgākās parastās egles šķirnes. Bez parastās egles egļu ģinti Kalsnavas arborētumā pārstāv vēl 18 citas egļu sugas, no kurām plašāk pazīstama Kanādas egle (*Picea glauca*), kurai savulaik bija ļoti iecienīta šķirne `Conica` ar ļoti blīvu, konisku augumu.

Serbijas egle (*Picea omorika*), Balkānu kalnu skaistule ar šauri piramidālu vainagu un izcili dekoratīvu skujojumu, rosina kolekcionārus savākt lielāku šķirņu daudzveidību. Serbijas egli bieži izvēlas pilsētu apstādījumiem, jo tā ļoti pacieš piesārņoto vidi.

Melnā egle (*Picea mariana*), kas pie mums nonākusi no Ziemeļamerikas, iecienīta ne tikai smalkā skujojuma, bet arī nelielo, stingro, 2–3 cm garo čiekuru dēļ, kas ir teicams floristikas materiāls.

Latvijā ļoti iejutusies arī asā egle (*Picea pungens*) – Ziemeļamerikas klinškalnu koks ar patiesi durstīgām skuļām. Zilganzaļi sudraboto skuju dēļ tautā bieži saukta par sudrabegli. Arī asā egle regulārā vainaga un savdabīgās skuju krāsas dēļ tiek audzēta kā Ziemassvētku koks.

Smaržīgās un staltās baltegles

Arborētuma kolekcijā iespējams apskatīt un salīdzināt 17 sugu baltegles. Tās visas Latvijā ir ievestas no tālākām zemēm. Ainavā baltegles izceļas ar īpaši staltiem, pārsvarā šauri piramidāliem vainagiem. Sēklu ražas gadā tās droši pazīt pēc koku galotnes daļā vertikāli uz augšu izvietotajiem čiekuriem. Nogatavojušies tie sairst, atstājot vien čiekuru asis kā asas adatas. Balteglu skuļas ir plakanas, tās arī ļoti smaržo, jo satur ēteriskās eļļas, tāpēc balteglu tuvumā jāelpo pēc iespējas dziļāk, lai saņemtu mundrumu kā dāvanu no kokiem.

Garzviņu balzama baltegle (*Abies balsamea* var. *phanerolepis*) ir ļoti iejutusies Vidzemes apstākļos. Savdabīga ir vienkrāsas baltegle (*Abies concolor*) ar 3–6 cm garām, pelēkzaļi sudrabainām skuļām. Laba ziemcietība un salnizturība Kalsnavā ir Frēzera balteglei (*Abies fraseri*), kura tāpat kā garzviņu balzama baltegle lepojas ar Ziemeļamerikas izcelsmi. Ar lielāko šķirņu daudzveidību – sešpadsmit šķirnes – balteglu kolekcijā šobrīd priecē Korejas baltegle (*Abies koreana*). Lielā dažādība dod iespēju tās plaši izmantot dekoratīvo stādījumu ierīkošanai. Korejas baltegles ir iecienītas Ziemassvētku eglītes.

Duglāzijas (*Pseudotsuga*) ir Ziemeļamerikas kalnu ainavas skujukoks ar 2–3 cm garām, mīkstām skuļām un īpatnējiem čiekuriem. Hemlokegļes (*Tsuga*) ir mūžzaļi skujkoki ar samērā īsām skuļām. Kanādas hemlokegle (*Tsuga canadensis*) ļoti iedzīvojusies Kalsnavā. Tā savos zaros auklē pavisam mazus, bet floristu ļoti iecienītus čiekuriņus.

Kadiķis jeb paeglītis

Kadiķu mūžzaļais rotājums noder horizontālai laukumam aizpildīšanai un vidēja augstuma akcentu papildināšanai ainavā. Parastais kadiķis (*Juniperus communis*) ir izplatīts visā Latvijas teritorijā, arborētumā tam ir 19 varietātes un šķirnes. Klājenisko kadiķu (*Juniperus horizontalis*) 17 šķirņu daudzveidība ļauj izvēlēties acij tīkamāko. Labu ziemcietību un spēju neapdegt saules un sniega spožumā mūsu apstākļos parādījušas Virdžīnijas kadiķa (*Juniperus virginiana*) šķirnes. Kadiķu augļi ir sulīgi čiekuri-čiekurogas, kas lieliski aromatizē medījuma cepeti. Atcerēsimies seno latvisko gudrību, ka kadiķa zariņa dedzināšana iznīcina baktērijas un aromatizē telpu.

Rumēlijas priedes kā siena kaudzes

Priežu ģintī vislielākā šķirņu un formu dažādība Kalsnavas arborētumā ir parastajai priedei (*Pinus sylvestris*). Pundurforma `Doone Valley` veido līdz 30 cm augstu klājienu.

Igauņu izcelsmes šķirnes `Jõgeva` koki izskatās kā siena kaudzes, bet uz tuvējā meža fona ainavā izceļas pelēkzilā forma `Se`. Dažādo vējšlotu potējumi no interesantām priedēm, kas atrastas Katlakalnā, Tērvetē, Ventspils pusē, Mērdzenē, Kalsnavā un citur, sasnieguši 2–3 metru augumu un sacenšas dekoratīvitātē. Pēdējos gados priežu vējšlotu stādījumi papildināti vēl ar 15 jauniem kloniem.

Bez parastās priedes arborētuma kolekcijā ir 18 svešzemju priežu sugu.

Visā vainagā čiekuriem bagātākā ik gadus ir no Balkānu salas nākusi Rumēlijas priede (*Pinus peuce*), kuras čiekuri izaug 8–13 cm gari, bet visgarākie (12–18 cm) čiekuri, turklāt ar ēdamām sēklām, ir Korejas ciedrupriedei (*Pinus koraiensis*). Floristi iecienījuši simetriskos kalnu priedes (*Pinus mugo*) čiekurus.

Īves no Sarkanās grāmatas

Parastā īve (*Taxus baccata*) ir ceturtais Latvijas savvaļas skuju koks. Īvi mēdz saukt arī par platpaeģli ar tumši zaļu, spīdīgu, ķemņveidīgu skujojumu. Īve ir kurzemniece, tomēr Kalsnavas arborētumā, kas atrodas uz ziemeļaustrumiem, ir apskatāmas sešas parastās īves šķirnes. Mūsu aukstajās ziemās izturīgāka gan izrādās Japānas īve (*Taxus cuspidata*). Izvēloties stādījumiem īves, jāatceras, ka visas īves auga daļas ir indīgas. Bet, pirms roka sniedzas pēc īves zara, atcerieties, ka parastā īve ir iekļauta Latvijas Sarkanajā grāmatā kā īpaši aizsargājama suga.

Tūjas, dzīvībaskoki

Kalsnavā tūju daudzveidību var apbrīnot tepat skatu torņa pakājē. Rietumu tūjai (*Thuja occidentalis*), kura arī ievesta no Ziemeļamerikas, arborētumā saskaitāmas 55 dažādu formu, lielumu un krāsu šķirnes. Tālāk, uz dzelzceļa pusi, 2011. gadā ierīkotais koši zaļo `Smaragd` un dzeltenzaļo `Lutea` labirinta stādījums latvisku rakstu zīmēs vairāk izcelsies pēc pāris gadiem, bet jau šobrīd kā saules atspīdums apkārtņē staro piekalnē 1981. gadā iestādītās, tagad apmēram 2,5 m augstās Rietumu tūjas `Lutea` ar izteikti dzeltenām skuļām.

Lai mums gada pelēkais cēliens, pirms sagaidām jaunā pavasara lapu daudzveidību, būtu kaut nedaudz gaišāks, dosimies uz Kalsnavas arborētumu, kur ir tik daudz un dažādu ziemzaļā rotā tērpušos koku.

Benita Rudzīte, Kalsnavas arborētuma dendroloģe

Piparkūku smaržas ieskaucie ģimenes Ziemassvētki

Sindija Meluškāne, žurnāla "Mans Mazais" galvenā redaktore, kopā ar vīru Guntaru audzina 4 bērnus – Dāvi, Danielu, Annu un Grietu.

Lai Ziemassvētku gaidīšanas prieks būtu īpašs, vienmēr pirms Pirmās adventes dodamies uz mežu un vācam dabas materiālus, lai gatavotu Adventes vainagus. Noteikti cepam piparkūkas – pērn vīrs pats taisīja arī mīklu, tai galvenais ir iesala ekstrakts, sanāk ļoti laba. Piparkūku gatavošanas laikā darbojamies visi kopā, bērniem ir cīņiņš par iespēju rullēt mīklu, to dara katrs pēc kārtas.

Katru gadu cenšamies paši gatavot apsveikumus un sūtīt radniekiem. Esam taisījuši ģimenes foto ar rūķu cepurēm, esam līmējuši, zīmējuši, adatiņām dūruši. Ik gadu uzrakstām apmēram 30 kartītes – tuvākajiem ģimenes locekļiem, draugiem. Vienu gadu bērni piedalījās interesantā vēstuļu akcijā – saņēmām kāda sveša bērna adresi un rakstījām viņam Ziemassvētku vēstuli. Savukārt kāds cits bērns saņēma mūsu adresi un atsūtīja sirsnīgus Ziemassvētku vēlējumus mums.

Ziemassvētkus pavadām pie vīra vecākiem Cēsīs, bet nākamajā dienā dodamies uz Saulkrastiem pie manas omītes. Pirms Ziemassvētkiem, ap 22. decembri, cenšamies sanākt kopā pie eglītes savās mājās – tad tie ir tikai mūsu ģimenes svētki. Pēdējos gadus šo pasākumu vada vecākais dēls, kaut gan pats vairs netic Ziemassvētku vecītim. Pirms svētkiem bērni raksta vēstules Ziemassvētku vecītim, un svētku vakarā viņš kopā ar atbildes vēstuli katram atsūta arī dāvanīņu.

Vīrs ļoti pievērš uzmanību, lai eglīte būtu godīgi nocirsta Latvijas valsts mežos. Parasti meklējam mazas eglītes, iepriekšējos gados esam gādājuši arī eglīti podiņā. Nākotnē vēlētos, lai mūsu svētku eglīte augtu mājas pagalmā – kāda skaista sudrabegle, ko kopā ar bērniem ik gadu izrotātu, taču šobrīd mūsu pagalmā tai trūkst vietas.

Ar Sindiju Meluškāni sarunājās Inga Pētersone

Eglīte podiņā un dārzā

Mūžam zaļā eglīte ir dzīvības simbols, sarkanie āboli, zeltītie rieksti eglītes zaros atgādina paradīzes koku – pārticības simbolu, bet asās skujas atbaida jaunos garus, raganas un burvjus. Katram ir sava Ziemassvētku egle. Vienam noteikti vajadzīga liela egle, citam svarīgi, lai eglīte smaržotu, vēl cits grib, lai nākamajā gadā to varētu iestādīt dārzā. Ziemassvētku rotai var izvēlēties arī interesantu priedi vai citu skuju koku. Iespējams, ka, apmeklējot kokaudzētavas vai stādu pārdošanas laukumus, uzrunās tieši tas kociņš, kas būs jūsējais ne tikai Ziemassvētkos vien.

Ziemassvētku eglīti, kas nopirkta podiņā un ir iepriecinājusi visu svētku laiku, nevajadzētu tūdaļ pēc svētkiem nest laukā. Ziemassvētku laikā eglīte telpās jau ir pabijusi pietiekami ilgi, lai sajustu pavasari un sāktu augt. Tas nozīmē, ka siltumā eglītē sākas pavasarim raksturīgie fizioloģiskie procesi. Ja šādu eglīti iznesīs salā, tad plaukstošie pumpuri apsals, kociņš cietīs no lielām temperatūras svārstībām un salā var aiziet bojā. Vislabākais risinājums ir eglīti atstāt mājās līdz pavasarim, vēlams gan izvēlēties vēsāko vietu. Šajā laikā, atbilstoši kopjot, eglītei izplauks pumpuri un normāli attīstīsies dzinumi. Tūdaļ pēc salnām kociņu var izstādīt pagalmā vai mežā.

Ja ziema padevisies silta un bez sala, eglīti var pārstādīt uzreiz. Tikai svētku laikā eglīte rūpīgi jākopj, sakņu kamolam visu laiku jābūt mitram, skujas vēlams rasināt, un uzreiz pēc svētkiem eglīte jāpārvieta uz vēsākām telpām, pakāpeniski pieradinot pie zemākas temperatūras. Ja ir nodoms podā eglīti vēlāk stādīt dārzā, ieteicams parasto egli aizvietot ar baltegli, kurai ir patīkams aromāts, mīksta, plakanas skujas, bet atsevišķām sugām – koši balta skuju apakša.

Zaļa un smaržīga

Visskaistākā eglīte ir tā, kuru, kopā ar bērniem staigājot pa piesniģušu mežu, esam paši atraduši. Atcerieties, ka katram Latvijas iedzīvotājam ir atļauts personiskām vajadzībām AS "Latvijas valsts meži" apsaimniekotajos mežos nocirst vienu – viskaistāko, viskuplāko, vissmaržīgāko – eglīti, tikai nolūkotās eglītes celma caurmēram jābūt mazākam par 12 cm, augstums nedrīkst pārsniegt 3 m. Eglīti nedrīkst cirst jaunaudzēs, tāpēc uzreiz labāk apskatīt grāvmalas, stīgas un vietas zem elektrolijām. Un vēl – eglīte jānocērt līdz ar zemi.

Ideāla eglīte

- * Kuplai un proporcionālai eglei augstuma un pamatu attiecība ir 1,5:1;
- * zari visās pusēs izauguši vienmērīgi;
- * galotne nav pārāk kaila;
- * zari ir pietiekami stingri, lai nenolīktu zem rotājumu svāra;
- * ideāla eglīte smaržo.

Lai eglītei ilgāk nenobirtu skujas

- * to iestiprina egles kājā, kurai apakšā ir trauks ar ūdeni, un regulāri pārbauda, vai ūdens traukā nav iztvaikojis;
- * pirms likšanas aukstā ūdenī egles stubru iezāģē un uz mirkli iegremdē verdošā ūdenī;
- * eglīti vienu dienu patur ūdenī, kam pievienots glicerīns;
- * egli ievieto šķīdumā, kuru pagatavo, vienam litram ūdens pievienojot divas tējkarotes citronskābes, vienu ēdamkaroti želatīna un divas ēdamkarotes krīta pulvera.

**Ziema, ziema,
sūti sniegu**

“Mailes”

Pļaviņu novads
Vietalvas pagasts

Rīga – 130 km
Ērgļi – 30 km
Koknese – 26 km
Pļaviņas – 15 km

Kā nokļūt slēpošanas stadionā “Mailes”?

No Pļaviņām pa Ērgļu ceļu jābrauc līdz Odzienai, jāgriežas pa labi uz Vietalvu, kur tālāk jāseko norādēm uz ceļu. No Madonas puses pa Pļaviņu ceļu jābrauc līdz Veckalsnavai, kur jāgriežas uz Jāņukalnu un caur to jābrauc Kokneses virzienā, kur īsi pirms Vietalvas atradīsiet “Mailes”.

Vietalvas kalni un lejas

Skaistule Vietalva, augstu virs jūras līmeņa pakāpusies un iekārtojies starp Pļaviņām un Ērgļiem, lepojas ar Vidzemes augstienei raksturīgo dabas krāšņumu un pauguraino reljefu. Cauri pagastam līkumo straujā foreļupe Veseta, kas iztek no Kāla ezera un iemutujo Aiviekstē, jau tāpat krāšņo ainavu papildina vairāki gleznaini ezeri: Vabulītis, Alvītis, Apaļais, Baltenītis, Tulmanītis, Zvanu ezers.

Nav nekāds brīnums, ka šī skaistā vieta jau sen bijusi apdzīvota – Vidzemes bruņniecības arhīva materiāli vēsta, ka nosaukums Vietalva pirmo reizi minēts 1361. gadā sakarā ar Rīgas arhibīskapa Promola dāvinājumu fon Tīzermhauzeram.

Kā Vietalva tikusi pie sava nosaukuma? Izrādās, tam ir vienkāršs izskaidrojums – Vietalva esot vieta, kur kādreiz iegūta alva. Mūsdienās Vietalvā alvu neiegūst, toties te tūkstošiem cilvēku atgūst spēkus pēc nedēļas darbiem, te pludo adrenalīns un kūsā sacensību prieks. Un nu Vietalvas vārdu Latvijā un arī aiz mūsu zemes robežām skandina slēpotāji, kas atklājuši sniegotu slēpošanas stadionu “Mailes”, kas atbraukuši baudīt ziemas priekus vai piedalījušies distanču slēpošanas sacensībās. Tikai jāsagaida, kad Sniegamātei beidzot labpatiks atraut galu kādam sniega maisam vai, novadnieka Rūdolfa Blaumaņa vārdiem sakot, zeme tiks klāta baltiem autiem.

Trase gan sportistiem, gan veselīgai atpūtai

Kopā ar slēpošanas sporta bāzes “Mailes” vadītāju, slēpošanas treneri un sacensību galveno tiesnesi Arvīdu Pīpkalēju izbraukājam vairāk nekā 30 kilometru garo trasi. Elpa aizraujas, vērojot mainīgo un neparasti skaisto reljefu, laižoties lejā no kalna un cīnoties stāvajā kāpumā, kas īpaši vajadzīgs sportistu treniņiem. To atzīst arī vietalvietis, pieckārtējais Latvijas čempions un vairākkārtējais pasaules čempionātu dalībnieks, trenera Pīpkalēja audzēknis Jānis Hermanis. Ar mīlestību balsī Arvīds Pīpkalējs stāsta par trasi. Katram pakalnā, katrai nogāzei dots savs nosaukums.

Lūk, te, kur baltajās eglēs vējš vijoli spēlē, ievijusies Kupru stīga jeb Himalaji – kalnā augšā, kalnā lejā. Bet tā ir Rūķu pļava, kam nosaukums dots par godu kādai mazai slēpotājai, kurai iestāstīja, ka tajos mednieku torņos dzīvo rūķi. Tālāk ir Smilšu kalns, Ilmāra bedre un Oļega kāpums – arī mūsu slavenākie biatlonisti Ilmārs Bricis un Oļegs Maļuhins bijuši ļoti aktīvi un dalījušies pieredzē par to, kādam jābūt trases reljefam.

Bet domās atgriezīsimies 1997. gadā, kad Arvīds Pīpkalējs ar Vietalvas pagasta padomes, vietējo iedzīvotāju, draugu, paziņu un sportistu palīdzību sāka veidot distanču slēpošanas trasi. Vispirms tika formulēti slēpošanas sporta bāzes “Mailes” mērķi: piedāvāt iespēju gan meistarīgiem slēpotājiem, gan veselīga dzīvesveida piekritējiem draugu vai ģimenes lokā sportiskā atmosfērā izjust ziemas gaisotni, popularizēt distanču slēpošanu kā veselīgu, visiem pieejamu sporta veidu, veicināt cilvēku regulāru nodarbošanos ar fiziskām aktivitātēm brīvā dabā, paaugstināt distanču slēpošanas sacensību organizatorisko līmeni Latvijā.

Gleznainā vietā, kur straujā Veseta met graciozu līkumu, kur kādreiz vasaras naktīs upmalu pieskandināja zaļumballes orķestris, tā sauktajā Ģenerāļa laukumā, tapa stadions un omulīga māja ar silto grīdu, pirtiņu un divdesmit gultasvietām – viss slēpotāju ērtībām. Te ir pat klavieres, arī dejots un dziedāts tiekot uz nebēdu, jo pats “Maiļu” saimnieks ir liels dziedātājs. Sporta kompleksa izveidē viegli nav bijis, taču palīdzēja ticība savam sapnim un sportiskais rūdījums. Tā nu Arvīdam Pīpkalējam kopā ar domubiedriem izdevies izveidot starptautiskajam sertifikātam atbilstošu slēpošanas trasi. “Mailes” ir vienīgā profesionāli pielāgotā trase Latvijā, kas ir interesanta reljefa ziņā, ar gariem kāpumiem, ilgiem nobraucieniem un citām distanču slēpotājiem svarīgām trases īpašībām. Turklāt Tautas trase nav grūta, un to var pieveikt ikviens bez speciālas fiziskās sagatavotības, izbaudot Vietalvai raksturīgos iespaidīgos dabas skatus.

Igo Japiņš: “Mailes” ir lielākais slēpošanas stadions Latvijā, kur sacensību trase ir īpaši piemērota distanču slēpotājiem. Šī ir viena no vislabāk un viskvalitatīvāk sagatavotajām distanču slēpošanas trasēm Latvijā, kas ir interesanta reljefa ziņā, vijas pa apsnigušiem mežiem, ko spēs novērtēt distanču slēpošanas cienītāji.

Sniega laiks ir īss, tas grib sevi parādīt no vislabākās puses, tāpēc parasti Vietalvā dara, ko vien var – uzkrīt agri, turas ilgi. Kādu rītu pamostamies gluži citā pasaulē. Ziema izšķērdīgi dāvājusi savas vizošās rotas, šķiežas ar balto krāsu. Visiem prieks par balto gaišumu, bet “Mailēs” sākas darba cēliens, kas beigsies tikai lāsteku laikā.

Tiklīdz uzsnieg sniegs, Arvīds sēžas retrakam vai sniega motociklam pie stūres un ķeras pie trases sagatavošanas. Tā ir piecus metrus plata, vienā pusē trase tiek sagatavota klasiskā slēpošanas stila cienītājiem, otra puse atvēlēta brīvā stila slēpotājiem. Viņi slēpo viens otram pretim un netraucē cits citu. Trases sagatavošana prasa apmēram 10–15 stundas, tad ir garantija, ka viss sagatavots slēpotāju uzņemšanai.

Tik garu trasi nebūtu iespējams izveidot bez labās sadarbības ar AS “Latvijas valsts meži” Vidusdaugavas mežsaimniecību, kuras darbinieki ar izpratni uztvēra trases veidotāju lūgumu un bija gatavi pat pārplānot savu darbu tā, lai ziemā, sniega laikā “Maiļu” trases apkārtne netiktu veikta saimnieciskā darbība. Automašīnas tiek novirzītas pa citu ceļu, arī sniega tīrītāji var aizmirst par šo pusi, lielisko, gludo un plato meža ceļu pilnībā atvēlot slēpotājiem.

Slēpotāji ir novērtējuši Vietalvas sniegoto ziemu un “Maiļu” trases priekšrocības. Te var izmēģināt spēkus kādā no vairākām distancēm, izvēloties sev piemērotāko, piemēram, *Sporta maratonu* (38 km), *Tautas slēpojumu* (20 km) vai *Veselības slēpojumu* (10 km), “Virši A” slēpošanas maratonu vai nu jau popularitāti ieguvušo Mammadaba slēpojumu. Taču var izvēlēties arī īsāku maršrutu, ko veikt kopā ar bērniem, kuri tikai sāk apgūt slēpošanas prasmi. Trase ir marķēta, ik krustojumā ceļa rādītājs ziņo, uz kuru pusi braukt, ja šķiet, ka iesākumam pietiks arī ar trim vai pieciem kilometriem, turklāt gandrīz piecus kilometrus var slēpot pa apgaismotu trasi. Droši uz “Mailēm” var doties arī biatlonisti, jo te ir labi iekārtota biatlona šautuve. Sacensību sponsori ir parūpējušies par bagātīgu godalgu fondu. Pie balvām tiek ne tikai uzvarētāji, parasti arī visi pārējie dalībnieki var piedalīties balvu loterijā. Taču lielākais ieguvums ir labais garastāvoklis pēc lieliskās, svaigā gaisā un skaistā apkārtne pavadītās dienas.

Kad skopā ziemas saule gatavojas uz rietu, kārtējo reizi gribas pasūkstīties, cik gan tā ziemas diena ir īsa! Bet atcerieties, ka arī vasarā “Mailēs” ir ko darīt, jo te ir izveidota pastaigu taka, trase velosipēdistiem, un savs prieks tiek arī bezceļu autovadītājiem.

Vēl jāapskata

Vietalvas brāļu kapu memoriālais ansamblis

atrodas tieši pretim “Mailēm” Vesetas pretējā krastā. Tas izveidots 1968. gadā, pieminot 2. pasaules kara notikumus, kad Vesetā risinājās smagas kaujas. Brāļu kapos guldīti vairāk nekā 500 kritušo. Tēlnieku V. Alberga, Z. Zvāra, A. Šēnberga veidotais piemineklis simbolizē Lāčplēša un Melnā bruņinieka cīņu. Durkļa smailē trīs trauksmes zvani aicina būt modriem par savu zemi.

Augusta pirmajā sestdienā joprojām tiek organizēts mirušo atceres brīdis brāļu kapos.

Vietalvas luterāņu baznīca

celta 1817. gadā vecās koka baznīcas vietā. 1944. gadā karadarbības rezultātā izpostīts baznīcas jumts un tornis. Iekštelpas ugunsgrēkā daļēji gāja bojā, pazuda ērģeles, altārglezna. 1990. gadā vietējie pagasta iedzīvotāji un draudzes locekļi sāka baznīcas atjaunošanu, tagad vienā no baznīcas daļām notiek dievkalpojumi.

Odzianas muiža

ir viena no izteiksmīgākajām neogotikas pilīm Latvijā. Klusajā nostūrī arhitekts pratis izveidot Eiropas arhitektūrai līdzvērtīgu celtni. Liela nozīme bija arī muižas centra plānojuma specifikai. Kopā ar citām ēkām Odzianas pils veidoja mazu pilsētiņu ar viesnīcu, pastu, veikalu, dzirnavām, stalli, klēti, kūti un lopu kautuvi. Odzianas pils nodedzināta 1905. gadā, pēc 1. pasaules kara atjaunota, kādu laiku tajā atradies kultūras nams, taču tagad tā ir visai bēdīgā stāvoklī.

Dižkoki

Vietalvas pagastā aug pieci dižkoki. Pie Jaunās muižas gadu simtiem joprojām spītē varenais dižozols 7,8 m apkārtmērā. Netālu no bijušās draudzes skolas atrodas Ausekļa vārdā nosaukts ozols, pie kura dzejnieks bieži uzturējies.

A large, detailed wooden carving of a bearded man, likely a dwarf or a forest spirit, wearing a tall, pointed hat. The carving is set in a snowy forest with evergreen trees in the background. The man has a friendly expression and a full beard. The text is overlaid on the lower part of the image.

Rūķu radošās darbnīcas

Tērvetes dabas parks

Tērvetes sils
Tērvetes pagasts
Tērvetes novads

Rīga – 70 km
Jelgava – 30 km
Dobele – 20 km

AS “Latvijas valsts meži” lolotais Tērvetes dabas parks gaida apmeklētājus ne tikai vasarā, bet arī citos gadalaikos. Te rosība valda augu gadu: pavasarī jāsvin Lieldienas, tad nāk trakā Vālpurģu nakts, jāmodina pasaka, vasarā jāielīgo košie Jāņi, jāsagaida rudenīgām vēltēm bagātā Mārtiņdiena, tad jānosvin valsts dzimšanas diena, un skat – klāt jau Ziemassvētku laiks. Tad Tērvetes rūķiem un viņu palīgiem – vides gidēm – sākas spraigs darba periods radošajās darbnīcās.

Rūķības un ruzieruvapa

Tā savā dzejolī “Rūķīši un meža vecis” mazos rūķīšus apraksta dzejnieks Vilis Plūdons. Rūķu pētnieki zina teikt, ka rūķi ir neparastas, mazas, burvīgas cilvēkveida būtnes, kas apveltītas ar daudziem talantiem. Mums katram jau kopš bērnības ir izveidojies savs priekšstats par rūķīšiem, un laimīgākajiem izdodas viņus nepazaudēt visa mūža garumā. Meklējot vārda rūķis izcelšanās dziļākas saknes, noskaidrojam, ka izcelsme saistīta ar indoeiropiešu pirmvalodas sakni *reu-: *rū, kuras senākā nozīme bijusi plēst, plūkt, rakt, raut. Tātad rūķis apzīmē rosīgu racēju, rakņātāju, īsāk sakot – čaklu un strādīgu būtni. Jā, arī Tērvetes rūķi tādi ir! Paskatieties, kā Rūķu māmiņai rokas ne mirkli nestāv mierā: te pirkstos ņirb adāmadatas, te viņa vāra smaržīgu un veselīgu īpašu Rūķu tēju, rokas griež maizīti un ziež medu. Rūķu tēvs Namdaris lepnī pārļaiž acis savai darbarīku kolekcijai – pirksti tā vien niez kaut ko jaunu uzmeistarot. Un vēl mūsu Rūķi ir mīlīgi, sirsnīgi, čadīgi, strādīgi, kārtīgi, smaidīgi, satīcīgi... kopā varot saskaitīt 36 rūķības. Pamēģiniet!

Vai zinājāt, ka Tērvetes rūķiem ir pieci gadalaiki: ziema, rudens, vasara, pavasaris un vēl piektais – rūķu draudzības gadalaiks, jo rūķi draudzējas ar bērniem visos gadalaikos. Tad nu iznāk Rūķu gads *ruzieruvapa*.

Un gudri arī rūķi ir, turklāt savā garajā rūķu mūžā sakrātajās gudrībās labprāt dalās. Dosimies uz Tērvetes dabas parka radošajām darbnīcām, lai kopā ar viedajiem rūķiem un zinātkāru bērnu pulciņu iepazītu mežu ziemā, lai rotātu svētku egli ar līdzpaņemtajiem burkāniem, āboliem, zilēm un kāpostiem – vietējiem zaķiem un stirnām par prieku.

Tik daudz gudrību!

Radošo darbnīcu tēmas ir visdažādākās, šajā ziņā Tērvetes dabas parka speciālistu fantāzijai nav robežu. Katru gadu bērniem tiek piedāvāti arvien jauni sarunu temati, ikreiz rūpīgi tiek sabalansētas mežizglītības gudrības, aizraujoša spēle, pašu praktiskā darbošanās Rūķu vadībā.

Mazākie bērni tiek nodoti Rūķu gādībā. Divas stundas paskrien vēja spārnim, tad vēl eglīte jāizpušķo un Ziemassvētku vecītis jāsaģaida, silta Rūķu tēja jāiedzer, dāvanas jāaplūko.

Lielākie bērni, kas jau mācās 5.–9. klasē, ziemā var doties pārgājienā, kura laikā iepazīst meža kopšanas darbus ziemā, mācās novērtēt mežu, mērīt koku augstumu, sekot meža dzīvnieku pēdu rakstam sniegā. Meža dzīvnieku takā var pasēdēt novērošanas tornī, uzzināt interesantus faktus par zvēriem un putniem. Pārgājiena noslēgumā pie ugunsкура var sasildīties ar zāļu tējas tasi. Un nogaršot pašu ceptās līdzpaņemtās desīnas!

Par ko tad runā Rūķi? Piemēram, pagājušajā gadā Rūķi pievērsās pastiprinātai bišu dzīves izpētei. Kamēr mazie laizījās ap gardo medu, Rūķu māmiņa izstāstīja par bišu mātes lomu, ko dara darba bites, kāds ir stropa sargu uzdevums, bet Rūķu tēvs izrādīja, kādi kādreiz bijuši bišu koki, kā radās bišu stropi un kā tagad būvē bišu mājas. Tikpat nopietni ir pētīta arī skudru rosīgā dzīve.

Kā bitītes un skudras pārziemo? Sastājieties ciešāk pulciņā! Tad Rūķu mamma uzsedz biezu tautisko segu – kas par priekiem, kas par spiedzieniem!

Citreiz rūķi bērniem baltā ziemas dienā stāsta par sniegu un dzīvnieku baltajiem kažokiem. Kāpēc zebiekste ziemā kļūst tik balta, bet pelēkais zaķis izballo gluži palsens? Nu protams, ka tā vieglāk paslēpties no ienaidniekiem.

Katram kokam sava daba

Turpinot pētīt uguntiņu, gaismiņu, siltumu, sarunas ievirzījās par koku dažādo dabu, par plašo izmantošanu.

Iedomājieties, ka jūsu priekšā ir grozs ar desmit malkas šķilām. Kā atšķirt apses pagali no melnalkšņa? Ja ar malkas šķīlu paziņāsi visiem kopā vēl šā tā izdodas tikt galā, tad tas, kā kura pagale deg un kādu siltumu dod – tas nūdien ir grūts jautājums pat tētiem un mammām.

Vai zinājāt, ka ar ozola malku vien nemaz nedrīkst kurināt – tā ir pārāk stipra, vēl krāsni sagāzīs. Bērza malka dod labu siltumu, bet kādreiz bērzu nemaz tik bieži malkai neatvēlēja, saudzēja. Oša koka malka ir stipra, bet dūms gan tai tāds sīvs padevies. Baltalksnis ir labs, to izmanto arī kūpināšanai – viegla, smaržīga, veselīga malka. Toties apse piestrādā par skursteņslauķi, tā kalpo par skursteņu attīrītāju. Bet vīksna gan ir sīksta, skaldot cirvis atlec kā no gumijas! Kā tādu spītnieci līdz krāsns mutei dabūsi?

Kad sāk runāt par koku īpašībām, Rūķu tētis vairs nav aplūsināms. Viņš taču ir Namdaris, viņš tik daudz zina par to, kur katru koku labāk izmantot, kā apstrādāt.

Priedi labāk atstāt baļķiem, no tās iznāks labas mēbeles. Nu, paskatieties uz to Rūķu tēva rīku skapi! Kāds skaists zaru raksts padevies!

Bērzs labi noderēs dažādu sadzīves priekšmetu gatavošanai, no tā grebji karotes, kādreiz taisīja spaiņus un muldas.

Mūzikas instrumentiem vislabāk izvēlēties kļavu, tad vijole ne tikai skaisti skanēs, bet būs arī tīkama acij. Ēveles kātu iesaka taisīt no dižskābarža vai purva bērza – ne velti Rūķu tēta vecajam urbim no purva bērza gatavotais kāts kalpo vēl kopš pašiem Mērieku laikiem.

Melnalksnis ir izturīgs pret ūdens iedarbību, to labi izmantot pirtī. Apse arī labi der pirtij, bet, ja lāviņa būs darināta no ozola, tad, ai, cik karsti būs uz tās! Liepas lāva būs maigāka, uz tās guļot varēs labi izsildīties un aizmirst par auksto ziemas dienu.

Rūķu tētis uzrūc, ka tagad vairs neciena apsi, bet kādreiz viņa puikas gados no tās taisīja labu labos lubiņu jumbus, viņš to vēl atceroties! Un vēl, ja jaunai, augošai apsei nomizoja mizu un atstāja mežā, pēc laika ieguva tik cietu koksnī, ka koku ne nozāgēt nevarēja! No tādas apses varēja lepnus ratu riteņus taisīt. Te nu bija vieglā un mīkstā apse!

Gaismas cīņa pret tumsu

Omulīgajā Rūķu mājā sildoties pie kamīna un vērojot liesmu rotaļas, nevilus rodas jautājums, kā tad īsti uguns ir radusies. Un tad Rūķi stāsta par zibeni, kas iespēris kokos, atklājot senajiem cilvēkiem gan postu, ko var nodarīt karstās liesmu mēles, gan vēstot par labumu, ko dod uguns. Rūķu tēvs rāda, kā senos laikos ieguva uguni, un ļauj arī mazajiem izmēģināt. Uh, cik grūti! Negrib un negrib tā dzirkstelīte rasties!

Tad Rūķi stāsta par uguni divējādo dabu, par to, ka uguni jābūvē savaldīt. Nodarbībās iesaistās Guntiņa-Uguntiņa, kura vedina uz palaidnībām, taču Rūķi ir bargi – nekādas rotaļas ar nebēdnu Uguntiņu netiks pieļautas, lai mirgojošas oglītes mierīgi atpūšas kamīnā, mežā tām nav vietas. Rūķu mamma stāsta par ugunsnelaimē cietušiem dzīvniekiem, bet Rūķu tēvs rāda, kā izskatās meža ugunsgrēku pārdzīvojis koks. Vēlāk pie ugunskura vēl varēs palūkoties, kā dzirksteles uzšaujas augstu gaisā un aizskrien satumsušajās debesīs pie zvaigznēm.

Katrā radošajā darbnīcā bērni Rūķu vadībā kaut ko meistaro paši savām rokām. Galvenokārt tiek izmantots koks, un tad no lazdu ripiņām top laimes pogas, dūcekļi, sveču paliktni, Lieldienu olu turētāji, dekorīni ar latviskām rakstu zīmēm. Šajos Ziemassvētkos kopā ar Rūķu tēvu katrs izveido savu koka ripiņu ar latvisko Uguns zīmi, kas ir gaismas, uguns un dzīvības simbols, Jaunuma atbaidītājs.

Kad saulīte sāk agri iet gulēt, sākas cīņa pret tumsu. Kā tad kādreiz to darīja? Rūķu tēvs rāda skalturi, demonstrē skalu plēšanu, māca, kā pareizi ielikt skalu skalturī. Skalus plēsa no priedes un egles, bet tie neganti sprakšķēja. Bērza skali bija labāki, un bērniem bija jāgādā, lai skalu netrūktu, lai tie neno dzistu. Nebija jau tik traki, tāds labs trīs pēdas garš skals dega trīs stundas, tomēr līdz ar svecēm tumšajās telpās ienāca cita gaisma.

Burkāni eglē

Sarunas ar Rūķiem, dažādu lietišķu darināšana mijas ar jautrām rotaļām. Laiks paskrējis tik ātri, nu jādodas laukā rotāt svētku eglī meža dzīvnieciņiem. Egles zaros iegulst zīļu virtenes, burkānu un kāļu krelles, no kāpostlapām havajiešu gaumē veidotas puķu vītnes. Un viesi ilgi nav jāgaida, ziņkārīgās stirnas jau kopš agra rīta lūkojas pa Rūķu namiņa logiem, sak, vai bērni jau atnākuši, vai gardumus atnesuši? Zaķi kā bailīgākas būtnes atnāk uz vēlajām vakariņām, bet kas tad tas – alnis jau priekšā un loka kāpostus iekšā. Labi, ka pazarēs vēl gana burkānu aizķēries, tiks arī zaķiem.

Tāda ir ziema Tērvetes dabas parkā!

Parasti atvadoties no kādas apceļotas un iemīļotas vietas, mēs, uz atgriešanos cerēdami, metam monētiņu ūdenī. Tērvetes dabas parkā Rūķu tēvs dod āmuru rokās un liek iesist dekoratīvo naglu dēlītī, kas veido kādu burtu no vārda RŪĶĪŠI. Radošā darbnīca kā nekā!

Es arī tur biju, medu ēdu un Rūķīšu tēju dzēru, spožu naglu dēlītī iesitu, jo Tērvetē gribas atgriezties atkal un atkal!

Atcerieties!

- * Dalība radošajās darbnīcās laikus jāpiesaka.
- * Rūķu radošajās darbnīcās pieteikties tiek aicinātas bērnudārzu un sākumskolu mācību iestāžu skolēnu grupas.
- * Nodarbība ilgst divas stundas Rūķu namiņā, bet eglīti rotā mežā.
- * Līdzī jāņem gardi rotājumi eglītei.
- * Vecākāiem jāparūpējas par dāvanīņu, ko ielikt Ziemassvētku veciņa maisā.
- * 5.–9. klašu skolēni var pieteikties pārgājienam mežā ziemā.
- * Vairāk informācijas pieejams pa e-pastu tervete@lvm.lv vai tālruni 63726212.

Ziemassvētkos noticeju – eņģeļi ir

Jau vairākus gadus manas ģimenes Ziemassvētku tradīcijas ir nemainīgas – svētku vakaru sagaidām Rīgā sievas kuplajā radu pulkā. Tēvi parasti izlozē, kurš būs Ziemassvētku vīriņš – sākotnēji vecīša lomā pašsaprotami uzticēja vienīgi man, bet nu esmu izcīnījis savas tiesības uz godīgu izlozi. Bērniībā es zināju, ka nāks Ziemassvētku vecītis, daudzis pie loga, jau baidījies, pirms viņš vēl bija atnācis – tagad bērni tāpat baidās, tikai mums dzīvoklis ir piektajā stāvā, un viņi taujā – kā gan viņš tiek pie loga? Pirmajos Ziemassvētkos noteikti ejam arī uz baznīcu, pēc tam braucam uz Salacgrīvu – uz manas bērniības mājām. Neatņemama svētku sastāvdaļa ir zirņi ar speķi – to dēļ vien esmu gatavs svinēt svētkus.

Gada laikā krustbērnus tik bieži nesatieku un svētkos pēkšņi redzu – ja pirms gada viņš tik tikko varēja kaut ko nodziedāt, tagad jau spēlē klavieres. Un redzu sevi tajos mirkļos – pirms divdesmit gadiem... Šķiet – laiks ir apstājies. Tas man ir svarīgs brīdis – skatos, kā bērni uztraucas, knibina savu apģērbu, un domāju – nekas nav mainījies, attiecīgās dzīves situācijās es daru to pašu.

Pirms gada, iedvesmas pilns, svētku kartītes rakstīju ar roku – ja agrāk pārsūtīju jau iepriekš īsziņas veidā saņemtos apsveikumus, tad pērn rakstījām vēstules. Aizsūtīju arī vecākiem un vecvecākiem. Mūsdienā laikmetā, kad ir telefoni, īsziņas, viņi tomēr iet uz pastkastīti, un, ja avīzē ielikta vēstule, tas viņiem ir ļoti svarīgi. Cik gan tas prasa laiku, uzrakstīt vienu apsveikumu?

Mans tēvs bija mednieks, un atceros, ka bērniībā pirms Ziemassvētkiem braucām likt stīrnām barotavās ēdienu. Kurinājām ugunsgrākus, ēdām rupjmaizi ar speķi, ko mājās nekad neēstu – mežā vienmēr garšoja citādi. Bērniībā mājās neiztrūkstoši bija svētku eglīte, jo īpaši svarīga bija tās rotāšana. Man bija daži mīļākie rotājumi, kurus iekāru eglītē pašus pēdējos – rūķīšu mājiņa, raganiņas mājiņa. Un bija dīvaini – kad Ziemassvētki jau pagājuši, tuvojās janvāra vidus, egle sāka birt, bet ziema tikai tad bija uzņēmusi savus apgriezienus, gribējās pavasari.

Pašos svētkos man vienmēr ir gribējies, lai snieg – lēnām, lielām pārslām. Pirms pāris gadiem tieši pirms svētkiem nokļuva slimnīcā. Atceros, kā gulēju viens pats palātā ar lieliem logiem, un milzīgām, lielām pārslām krita sniegs. Bija īsta Ziemassvētku sajūta, un vienlaikus bija tik žēl, ka esmu tādos apstākļos.

Man svarīgi ir Ziemassvētku vakarā būt kopā ar tiem, ar kuriem patiešām vēlos – šķiet, ka nav tik lielas naudas, lai es piekristu strādāt Ziemassvētkos. Var jau domāt – nākamgad taču atkal būs Ziemassvētki, bet nekad nevar zināt, kurā brīdī svētki var vairs nebūt tik svinīgi. Pērn Otrajos Ziemassvētkos, braucot uz laukiem pie ģimenes, es cietu avārijā, tomēr pēc notikušā varēju braukt mājās un svētkos būt kopā ar ģimeni. Toreiz noticeju, ka eņģeļi ir.

Aktieris Andris Bulis ar dēlu Markusu.

Ar aktieri Andri Buli sarunājās Inga Pētersone

Īsta atpūta dabā - nāc!

Atpūtas un tūrisma centrs "Spāre"

"Dumbri", Ģibuļu pagasts, Talsu novads, LV-3298
Tālrunis 26669099

Atpūtas un tūrisma centrs "Ezernieki"

"Ezernieki", Indrānu pagasts, Lubānas novads, LV-4830
Tālruni 26671421, 27840643, 26666090

Pokaiņu mežs

Senpokaiņi, Naudītes pagasts, Dobeles novads, LV-3724
Tālruni 63729177, 63726212

Kaņiera ezera laivu bāze

Lapmežciema pagasts, Engures novads, LV-3118
Tālrunis 29253514

Vijciema čiekurkalte

Mežmuiža, Vijciema pagasts, Valkas novads, LV-4733
Tālrunis 26478620

Jaunmoku pils

Tumes pagasts, Tukuma novads, LV-3139
Tālruni 26187442, 63107125

www.mammadaba.lv

www.latvia.travel